

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Katowicach

LKA.410.006.01.2021

Pan
Przemysław Daca
Prezes
Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie
ul. Grzybowska 80/82
00-844 Warszawa

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/21/098 Badanie sprawozdań finansowych projektów ochrony przeciwpowodziowej
w dorzeczach Odry i Wisły

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Gliwicach ¹ , ul. Sienkiewicza 2 44-100 Gliwice
Kierownik jednostki kontrolowanej	Przemysław Dacą, Prezes Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie ² , od 17 stycznia 2018 r. (akta kontroli: tom I, str. 3)
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Działania w zakresie finansowania zadań Projektu Ochrony Przeciwpowodziowej Dorzecza Odry ³ 2. Prawdliwość wydatkowania środków Projektu, weryfikacji dokumentów potwierdzających operacje finansowe oraz ujęcia w ewidencji księgowej
Okres objęty kontrolą	Rok 2020 (kontrolą mogą zostać objęte również dowody dotyczące zdarzeń, które nastąpiły w okresach wcześniejszych i/lub późniejszych).
Podstawa prawna podjęcia kontroli	art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ⁴
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Katowicach
Kontrolerzy	1. Joanna Paliga, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LKA/48/2021 z dnia 25 lutego 2021 r., 2. Jacek Kordanowski, starszy inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LKA/69/2021 z dnia 18 marca 2021 r. (akta kontroli: tom I str. 1-2)

II. Ocena ogólna⁵ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

Uzasadnienie oceny ogólnej Podstawą powyższej oceny ogólnej były oceny cząstkowe w kontrolowanych obszarach, w których pozytywnie oceniono zabezpieczenie finansowania Projektu. Pozytywnie oceniono również ponoszenie przez RZGW w Gliwicach wydatków zgodnie z celami Projektu oraz właściwe ich rozliczanie. Badanie próby wydatków na łączną kwotę 280 143 558,66 zł (98,0% wydatków poniesionych w 2020 r. na realizację Projektu), udokumentowanych 38 dowodami księgowymi wykazało, że usługi i roboty budowlane zrealizowano zgodnie z umowami zawartymi z wykonawcami, dowody księgowe poddano rzetelnej kontroli bieżącej, zobowiązania uregulowano w kwotach wynikających z umów zawartych

¹ Dalej: RZGW.

² Dalej: PGW. Dyrektorem, funkcjonującego w ramach PGW, RZGW w okresie objętym kontrolą był pan Łukasz Lange (do 22 kwietnia 2020 r.), następnie obowiązki Dyrektora RZGW pełnił pan Marcin Jarzyński (do 5 maja 2020 r.), a od 6 maja 2020 r. Dyrektorem RZGW był pan Mirosław Kurz.

³ Dalej: Projekt.

⁴ Dz.U. z 2020 r. poz. 1200 ; dalej: ustawa o NIK.

⁵ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

z wykonawcami, a poniesione wydatki rzetelnie ujęto w ewidencji księgowej oraz sprawozdaniach finansowych z realizacji Projektu przekazywanych do PGW WP Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej Biura Koordynacji Projektu Ochrony Przeciwpowodziowej Dorzecza Odry i Wisły. Nie stwierdzono przypadków przekroczenia procentowego limitu współfinansowania zbadanych wydatków z pożyczki Międzynarodowego Banku Odbudowy i Rozwoju⁶.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częściowej⁷ kontrolowanej działalności

OBSZAR 1. Działania w zakresie finansowania zadań Projektu

1.1 Plan wydatków oraz zaawansowanie finansowe zadań Projektu

Opis stanu faktycznego

Zadania RZGW związane z realizacją Projektu, wykonywane były przez Biuro Wdrażania Projektu⁸.

RZGW odpowiadało za realizację zadań Projektu w ramach komponentu A – Polder Racibórz, na który składały się następujące podkomponenty:

- A1 – Budowa suchego zbiornika przeciwpowodziowego Racibórz Dolny;
- A2 – Pozyskanie prawa dysponowania gruntami pod planowaną inwestycję⁹;
- A3 – Projekt i nadzór budowlany.

Dla komponentu A w planie finansowym Projektu na 2020 r. pierwotnie założono wydatki w łącznej kwocie 384 487 660,00 zł, którą ostatecznie zmniejszono do 285 811 741,95 zł, tj. do faktycznego poziomu zrealizowanych wydatków¹⁰. I tak:

- w zakresie podkomponentu A1 zmniejszono kwotę wydatków z planowanych pierwotnie 350 826 621,0 zł do 266 010 907,42 zł, co wynikało z wprowadzenia przez RZGW zmian zmniejszających koszt inwestycji¹¹, rezygnacji z realizacji części robót przewidzianych pierwotnie w kontrakcie z Konsorcjum¹², których niewykonanie – wg wyjaśnień p.o. Kierownika BWP- nie ma wpływu na funkcjonalność i bezpieczeństwo zbiornika¹³. Wydatki poniesiono na roboty budowlane;
- w zakresie podkomponentu A2 zmniejszono kwotę wydatków z planowanych pierwotnie 1 000 000,00 zł do 0,00 zł, co wynikało z niezrealizowania założonych w planie zadań¹⁴,
- w zakresie podkomponentu A3 zmniejszono kwotę wydatków z planowanych 32 661 039 zł do 19 800 834,53 zł, co wynikało ze zmniejszenia zakresu prac

⁶ Dalej: MBOiR lub BŚ.

⁷ Oceny częściowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena częściowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁸ Funkcjonujące w ramach RZGW, dalej: BKP.

⁹ W ramach tego podkomponentu realizowane były również inwestycje w zakresie infrastruktury Nowej Wsi.

¹⁰ Kwota ta obejmuje wydatek w wysokości 92 097,97 zł, który nie jest kosztem kwalifikowalnym według wytycznych BŚ (działania promocyjno-informacyjne finansowane w ramach umowy o dofinansowanie ze środków europejskich w ramach POiŚ), dotyczący podkomponentu A1.

¹¹ Tj. makronielacja obniżająca koszt pozyskania materiału i budowy zapór i zmiana projektu dróg serwisowych.

¹² Budimex SA – Lider, Ferrovia Agroman SA – Partner, zwany dalej „Wykonawcą” lub „Konsorcjum”.

¹³ Np. zaniechanie przekopów pomiędzy wyrobiskami żwirowni, brak konieczności wywozu i utylizacji znacznej części łupka, brak konieczności wykonania dodatkowego osuszania gruntów.

¹⁴ Plan pierwotny w ramach podkomponentu A2 zakładał m.in.: zakończenie postępowań przez Wojewodę Śląskiego, co pozwoliłoby na wydanie decyzji o odszkodowaniu za nieruchomości przejęte na własność przez Skarb Państwa, zakończenie postępowania sądowego w sprawie z powództwa firmy Henkel.

w ramach podkomponentu A1. Poniesione wydatki obejmowały: usługi nadzoru budowlanego (łącznie z pełnieniem funkcji Inżyniera Kontraktu i usługami zarządzania kontraktem) - 14 594 916,56 zł, usługi sprawowania nadzoru autorskiego (w zakresie stwierdzania w toku wykonywania robót budowlanych zgodności ich realizacji z zatwierdzonym projektem budowlanym) – 3 955 674,91 zł, usługi konsultingowe – 1 224 002,33 zł oraz 26 240,73 zł z tytułu kosztów operacyjnych¹⁵.

Poniesione w 2020 r. wydatki zostały sfinansowane według źródeł wskazanych w ostatecznym planie finansowym Projektu (pożyczka MBOiR, kredyt Banku Rozwoju Rady Europy¹⁶, środki budżetu państwa oraz środki Funduszu Spójności wraz ze współfinansowaniem krajowym w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014–2020¹⁷, a także środki własne PGW¹⁸).

(akta kontroli: tom I, str. 1- 38, 309-318)

Według stanu na 31 grudnia 2020 r., zaawansowanie finansowe zadań Projektu, realizowanych przez RZGW w ramach komponentu A, wynosiło 1 915 632,6 tys. zł, tj. 97,36% kwoty zaplanowanej na ten cel (1 967 563,0 tys. zł), z tego:

- w ramach podkomponentu A1 – 1 589 624,8 tys. zł, tj. 96,60% kwoty zaplanowanej na ten cel (1 645 531,0 tys. zł);
- w ramach podkomponentu A2 – 213 176,0 tys. zł, tj. 99,70% kwoty zaplanowanej na ten cel (213 826,0 tys. zł);
- w ramach podkomponentu A3 – 112 831,9 tys. zł, tj. 104,28% kwoty zaplanowanej na ten cel (108 206,0 tys. zł)¹⁹.

(akta kontroli: tom I, str. 55-56)

Pełniący obowiązki Kierownika BWP wyjaśnił, że środki zaplanowane na sfinansowanie zadań w ramach podkomponentu A3 w kwocie 108,2 mln zł stanowiły szacunek wydatków na rok 2020 – przyjęty w lipcu 2020 r. dla aktualizacji danych w Inżynierii Finansowej²⁰. Rzeczywiste koszty rozliczane są według kursów wypłat z Rachunku Specjalnego dla każdej transzy lub decyzji Ministra Finansów w roku 2020. Ponadto wskazał, że koszty szacowane w drugiej połowie roku nie przekraczały kwoty zawartej w Inżynierii Finansowej. Po rozliczeniu prac konsultantów w grudniu wpłynęły faktury, które zwiększyły wydatki dla podkomponentu A3 do łącznej kwoty 112,83 mln zł. W związku z mniejszymi wydatkami na podkomponent A1, wydatki ogółem nie przekroczyły środków w wydanych decyzjach na Projekt, stąd nie było potrzeby, by wnioskować o zmianę danych Inżynierii Finansowej, przy czym jego zdaniem należy podkreślić, że faktycznie dostępne środki przeliczane są wg zdecydowanie wyższego kursu euro niż 4 zł, co przy kwotach rzędu milionów stanowi znaczną różnicę.

(akta kontroli: tom I, str. 34-38)

Według stanu na 31 maja 2020 r., zaawansowanie rzeczowe jedyne realizowanego w 2020 roku kontraktu (tj. A1-4 – dokończenie budowy suchego zbiornika przeciwpowodziowego Racibórz Dolny; kontrakt o wartości brutto

¹⁵ M.in. koszty delegacji, zakupu materiałów biurowych.

¹⁶ Dalej: BRRE.

¹⁷ Dalej: POIiŚ. Pod tym pojęciem należy rozumieć środki UE oraz środki krajowe towarzyszące UE

¹⁸ W kwocie 40,8 tys. zł. Ponadto w 2020 r. RZGW otrzymało pełną refundację ze środków unijnych kwot poniesionych w 2019 r. ze środków własnych czasowo zastępujących środki unijne (48 915,0 tys. zł).

¹⁹ Według Inżynierii finansowej 108,2 mln zł przeznaczone na podkomponent A3 to szacunek wydatków. Planowane wydatki w podkomponencie A3 po przeliczeniu wg kursu 1 euro = 4 zł kwota ta wynosi 112,83 mln zł.

²⁰ Inżynieria Finansowa Projektu Ochrony Przeciwpowodziowej Dorzecza Odry z listopada 2020 r.

920 720,0 tys. zł²¹) wynosiło 100,0%, a zaawansowanie finansowe na podstawie zapłaconych faktur wyniosło 85,9%. Na koniec 2020 r. zaawansowanie finansowe na podstawie zapłaconych faktur wyniosło 99,2%.

(akta kontroli: tom I, str. 57-144)

Konsorcjum 29 maja 2020 r. poinformowało Inżyniera Kontraktu o zakończeniu robót realizowanych w ramach Kontraktu w stopniu umożliwiającym ich przejęcie oraz uzyskanie pozwolenia na użytkowanie: zapory czołowej, zapory lewobrzeżnej i prawobrzeżnej oraz czaszy zbiornika. Zaplecze eksploatacyjne zbiornika uzyskało pozwolenie na użytkowanie w lipcu 2017 r. Według stanu na 30 grudnia 2020 r. stwierdzono 1272 wady i usterki, które według wyjaśnień p.o. Kierownika BWP są na bieżąco usuwane.

(akta kontroli: tom I, str. 145-168, 319-321)

Po dniu 29 maja 2020 r. Wykonawca realizował roboty dodatkowe na podstawie polecenia zmiany Inżyniera Kontraktu nr 198 z dnia 26 czerwca 2020 r. (roboty wynikały z przeprowadzonych prób końcowych). Według stanu na 29 kwietnia 2021 r. wartość robót wykonanych na ww. podstawie wyniosła 18 460,9 tys. zł. Obejmowały one m.in.: wykonanie zautomatyzowanych odczytów piezometrów poprzez montaż czujników, wykonanie drenażu liniowego po stronie odpowietrznej Zapory Prawobrzeżnej w km 0+120-0+550 przy skarpie nasypu kolejowego, zabezpieczenie krawędziowe wzdłuż dróg serwisowych, ułożenie na wszystkich elementach poziomych budowli przepustowo-spustowej nawierzchni z żywicy w celu zamknięcia rys skurczowych i długotrwałego zabezpieczenia powierzchni betonowej.

Po 29 maja 2020 r. realizowane były również dostawy sprzętu. Wydatki z tego tytułu²² wyniosły 7 221,9 tys. zł, a obejmowały one m.in.: ciągniki, samochody, pompy, łodzie, dron.

Konsultant Wsparcia Technicznego opracował Instrukcję Eksploatacji Zbiornika przeciwpowodziowego w Raciborzu²³. W skład Instrukcji wchodzi również Instrukcja Gospodarowania Wodą. Instrukcja była opiniowana przez ekspertów Inżyniera Kontraktu, a zatwierdzona została 11 marca 2021 r. przez Dyrektora RZGW.

(akta kontroli tom I str. 169-173, 210-211)

Kwota roszczeń poprzedniego wykonawcy zbiornika Racibórz wobec PGW wynosiła 431 590,8 tys. zł²⁴ (w tym odsetki naliczone do 31 lipca 2018 r.). Ponadto roszczenia obejmowały (nieuwzględnione w powyższej kwocie) odsetki od dnia następnego po dniu złożenia pozwu.

PGW w złożonym 18 grudnia 2019 r. pozwie wzajemnym dochodzi od poprzedniego wykonawcy kwoty 26 335,1 tys. zł plus odsetki. Dodatkowo wskazuje o stwierdzenie prawidłowości potrącenia z wierzytelności poprzedniego wykonawcy kwoty 112 665,6 tys. zł i skuteczności rozliczenia roszczeń ze środków pochodzących z gwarancji bankowej w wysokości 93 667,5 tys. zł.

Zamawiający posiada również inne roszczenia wobec poprzedniego wykonawcy, które nie są przedmiotem pozwu wzajemnego, gdyż szkoda z tym związana nie

²¹ Umowa na „Dokończenie budowy suchego zbiornika przeciwpowodziowego Racibórz Dolny” została zawarta 30 listopada 2017 r. pomiędzy RZGW z Joint Venture firm: Budimex SA Polska (Lider) i Ferrovial Agroman SA Hiszpania (Partner): zwana dalej Kontraktem A1-4.

²² Według stanu na 29 kwietnia 2021 r.

²³ Zwana dalej „Instrukcją”.

²⁴ Według pozwu złożonego do Sądu Arbitrażowego przy Krajowej Izbie Gospodarczej w Warszawie 31 lipca 2018 r.

wystąpiła jeszcze w pełnym zakresie lub kwota roszczeń nie została jeszcze oszacowana.

(akta kontroli, tom I, str. 175-176)

RZGW i spółka, która posiadała nieruchomości na terenie budowy zbiornika, posiadają roszczenia wzajemne. Wynikają one z faktu, że 2011 r. zawarta została przedwstępna umowa sprzedaży przez spółkę na rzecz RZGW prawa użytkowania wieczystego i prawa własności budynków związanych z nieruchomością za kwotę 916,9 tys. zł, z czego spółce wypłacono zaliczkowo 450,0 tys. zł. Wojewoda Śląski ustalił w listopadzie 2016 r. odszkodowanie z tytułu wygaśnięcia prawa użytkowania wieczystego w wysokości 224,8 tys. zł, tj. w kwocie niższej od kwoty ustalonej w powyższej umowie (wypłaconej spółce 2 marca 2018 r.). Spółka wystąpiła 7 grudnia 2015 r. z pozwem przeciwko Skarbowi Państwa – RZGW o zawarcie umowy przyrzeczonej lub ewentualnie zapłatę odszkodowania (według stanu na 10 kwietnia 2020 r. wartość sporu to 692,1 tys. zł), natomiast Prokuratoria Generalna Rzeczypospolitej Polskiej pozwała spółkę o zwrot zaliczki (postępowanie w toku).

(akta kontroli tom I, str. 176)

Do 26 marca 2021 r. z tytułu solidarnej odpowiedzialności inwestora, wynikającej z art. 647¹ ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny²⁵, PGW zawarł z 22 podwykonawcami poprzedniego wykonawcy 46 ugód o łącznej wartości 30 216 579,89 zł, z czego w 2020 r. zapłacił 83 150,30 zł. Nie wystąpiły przypadki zapłaty odsetek z tytułu nieterminowej zapłaty zobowiązań wynikających z solidarnej odpowiedzialności inwestora. Według stanu na 15 marca 2021 r. do RZGW nie wpłynęły kolejne żądania zapłaty w ww. trybie.

W wyniku badania dwóch ugód zawartych w 2020 r. ustalono, że objęte nimi roszczenia zostały przeanalizowane przez Inżyniera Kontraktu pod kątem ich wysokości i zasadności. Zarekomendowana przez Inżyniera Kontraktu kwota, jaka jego zdaniem powinna zostać zapłacona została wypłacona.

(akta kontroli tom I str. 177-208)

1.2 Finansowanie Projektu, zapotrzebowanie na środki i ich uruchamianie

Opis stanu faktycznego

Łączną wartość zadań komponentu A oszacowana²⁶ została na kwotę 1 947,51 mln zł²⁷. Ich finansowanie zabezpieczono z następujących źródeł: 280,84 mln zł ze środków pożyczki MBOiR; 515,12 mln zł ze środków kredytu BRRE; 969,6 mln zł ze środków POliŚ; 41,6 mln zł ze środków NFOŚiGW; 9,28 mln zł ze środków Programu Odra 2006; 131,08 mln zł z pozostałych środków krajowych.

(akta kontroli tom I, str. 56)

Od początku realizacji Projektu na realizację komponentu A wydatkowano kwotę 1 915 724,7 tys. zł²⁸, z tego według źródeł: MBOiR – 292 713,9 tys. zł; BRRE – 497 288,8 tys. zł; POliŚ UE – 658 175,2 tys. zł; środki krajowe – 467 546,8 tys. zł.

²⁵ Dz.U. z 2020 r. poz. 1740 ze zm.; dalej: ustawa Kodeks cywilny.

²⁶ Według Inżynierii Finansowej (wg kursu 1 euro = 4 pln)

²⁷ Według rzeczywistych kursów w tejże Inżynierii finansowej z 5 listopada 2020 r. kwota ta wyniosła 1 967,56 mln zł i była zgodna z kwotą zaplanowaną na realizację komponentu A, opisaną na str. 3 niniejszego wystąpienia pokontrolnego.

²⁸ W tym wydatek niekwalifikowalny wg wytycznych Banku Światowego w wysokości 92,1 tys. zł przeznaczony na działania informacyjno-promocyjne.

W 2020 r. wydatki Projektu wyniosły 285 719,6 tys. zł²⁹, z tego 34 699,5 tys. zł z MBOiR, 100 334,3 tys. zł z BRRE, 127 162,4 tys. zł z POLiŚ UE i 23 523,4 tys. zł ze środków krajowych.

(akta kontroli: tom I, str. 242)

Zgodnie z art. 24 ustawy z dnia 13 lutego 2020 r. o *szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2020*³⁰, w związku z art. 8 pkt 2 lit. f ustawy *budżetowej na rok 2020* z dnia 14 lutego 2020 r.³¹, realizacja zadań Projektu, finansowana była ze środków pochodzących z BŚ i BRRE na podstawie umowy pożyczki zawartej w dniu 23 czerwca 2020 r.³² pomiędzy Ministrem Finansów a PGW WP, w uzgodnieniu z Ministrem Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej, „na finansowanie w 2020 r. zadań związanych z realizacją Projektu ochrony przeciwpowodziowej dorzecza Odry i Wisły”.

Pierwsze środki z tego tytułu wpłynęły do RZGW 29 czerwca 2020 r., a następnie 29 lipca 2020 r. i 29 września 2020 r. Do tego czasu zobowiązania Projektu w łącznej kwocie 75 274,0 tys. zł pokrywane były ze środków własnych PGW, a czas ich zaangażowania wynosił od 5 do 179 dni. W 2020 r. z obu ww. źródeł wydatkowano 135 033,8 tys. zł.

Środki dotacji budżetu państwa przekazywane były na podstawie umowy dotacji z 27 kwietnia 2020 r.³³ na wniosek RZGW. Jednostka kontrolowana w 2020 r. złożyła pięć wniosków o uruchomienie środków dotacji. W przypadku jednego wniosku³⁴ środki wpłynęły na rachunek RZGW w dniu, na który zostały zamówione, w przypadku trzech wniosków³⁵ środki wpłynęły od jednego do sześciu dni po terminie, na jaki zostały zamówione, a w jednym przypadku³⁶ wniosek nie wskazywał oczekiwanej daty wpływu środków. Do czasu wpływu pierwszej transzy dotacji, tj. do 12 maja 2020 r. RZGW zaangażowało środki własne w wysokości 2 048,4 tys. zł. W 2020 r. środki budżetu państwa wydatkowane w ramach Projektu wyniosły 5 436,0 tys. zł.

(akta kontroli: tom I str. 54, 212-241, 243-245)

W 2020 r. przestrzegano procedur dotyczących wnioskowania o środki finansowe na realizację zadań Projektu, zawartych w dokumencie pn. *„Przepływy pieniężne, procedury sprawozdawcze i rozliczeniowe w Projekcie Ochrony Przeciwpowodziowej Dorzecza Odry”*³⁷. Dokument ten nie uwzględniał finansowania środkami opisanej wyżej umowy pożyczki. W tym zakresie stosowano procedury opisane w Zarządzeniu Prezesa PGW WP 49/2020 z 7 lipca 2020 r.

(akta kontroli: tom I, str. 246, 264-283, tom III, str. 129-148)

1.3. Plan zamówień publicznych

Opis stanu faktycznego

W 2020 roku BWP nie przeprowadzało żadnych postępowań o udzielenie zamówienia publicznego. Zmieniony w sierpniu 2019 r. Plan Realizacji Zamówień dla Projektu (Procurement Plan)³⁸ nie przewidywał żadnych dodatkowych zadań dla

²⁹ Bez ww. wydatku niekwalifikowanego.

³⁰ Dz. U. z 2020 r., poz. 278.

³¹ Dz. U. z 2020 r., poz. 571, ze zm..

³² Dalej: umowa pożyczki z 23 czerwca 2020 r.

³³ Umowa zawarta pomiędzy Ministrem Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej, a PGW na udzielenie dotacji celowej na dofinansowanie zadań realizowanych przez PGW w ramach Projektu.

³⁴ Wniosek z 17 lipca 2020 r.

³⁵ Wnioski z 29 kwietnia 2020 r., 11 maja 2020 r. i 5 sierpnia 2020 r.

³⁶ Wniosek z 18 grudnia 2020 r.

³⁷ Dalej: „Przepływy pieniężne, procedury sprawozdawcze i rozliczeniowe w Projekcie”.

³⁸ Z 3 listopada 2017 r., zaakceptowany przez Bank Światowy 8 listopada 2017 r.

BWP ponad zadanie (A3-19) polegające na zakupie wyposażenia niezbędnego do eksploatacji zbiornika w Raciborzu. W dniu 4 maja 2020 r. aneksem nr 7 zadanie to zostało przekazane do realizacji obecnemu Wykonawcy zbiornika.

(akta kontroli : tom I, str. 299-302)

1.4 Kontrola zarządcza w ramach Projektu oraz zagrożenia, ryzyka i problemy związane z jego realizacją

Opis stanu faktycznego

W 2020 r. wdrożono jedno nowe (wobec wcześniej obowiązujących) rozwiązanie w zakresie kontroli zarządczej w odniesieniu do realizacji Projektu. Dotyczyło ono procedury uruchamiania i rozliczania środków Projektu³⁹.

Według obowiązującego Regulaminu Organizacyjnego BWP⁴⁰, w Biurze powinno funkcjonować 13 stanowisk, z których wg stanu na 31 grudnia 2020 r. obsadzonych było osiem.

(akta kontroli: tom I, str. 284-292, 306-308)

Do podstawowych ryzyk związanych z zadaniami realizowanymi przez RZGW należy zaliczyć:

- niezakończenie procesu finalizacji rozliczeń i sporów, w zakresie prowadzonego postępowania arbitrażowego z poprzednim wykonawcą zbiornika Racibórz;
- zapewnienie odpowiednich prac utrzymaniowych i konserwacyjnych na zakończonym zadaniu, tak aby nowe obiekty zapewniały trwałość osiągnięcia celów Projektu oraz bezpieczeństwo korzystających.

Dyrektor RZGW wyjaśnił, że:

- do 31 grudnia 2020 r. strony sporu przedłożyły główne pisma procesowe oraz zeznania świadków i większość opinii biegłych. Odbyły się posiedzenia, podczas których przesłuchano wszystkich wnioskowanych świadków oraz odebrano wyjaśnienia od części biegłych,
- według stanu na 4 maja 2021 r. zakończono posiedzenia mające na celu przesłuchanie biegłych oraz świadków stron oraz złożono wnioski o dopuszczenie nowych dowodów, które nie zostały jeszcze rozpatrzone przez Zespół Orzekający. Do 12 czerwca 2021 r. strony powinny złożyć pisma podsumowujące postępowanie dowodowe.

(akta kontroli: tom I, str. 284-290, 293-296)

W odniesieniu do współpracy z Inżynierem Kontraktu Dyrektor RZGW wyjaśnił, że w 2020 r. prowadził on na bieżąco monitoring i nadzór nad budową zbiornika Racibórz. Współpraca BWP i RZGW z personelem Inżyniera Kontraktu układała się poprawnie. Inżynier Kontraktu składał na bieżąco raporty miesięczne wraz z wymaganymi przez BWP wyjaśnieniami. Inżynier Kontraktu otrzymywał płatności za zrealizowane usługi. RZGW nie miał zastrzeżeń do jego pracy i nie wstrzymywał płatności w 2020 r.

(akta kontroli: tom I, str. 284-292)

W 2020 r. konsultant BKP przeprowadził audyt wybranych wydatków poniesionych przez BWP w Raciborzu. Audyt obejmował dwa wydatki o łącznej wartości 371,1 tys. zł. Nieprawidłowości nie stwierdzono.

³⁹ Zarządzenie nr 49/2020 Prezesa PGWWP z dnia 7 lipca 2020 r.

⁴⁰ Instrukcja wewnętrzna nr 15/2018 z dnia 3 grudnia 2018 r. Dyrektora PGW WP RZGW w sprawie wprowadzenia i obowiązku stosowania Regulaminu Organizacyjnego BWP Projektu Zbiornik Racibórz Dolny

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w badanym zakresie.

OBSZAR

2. Prawdliwość wydatkowania środków Projektu, weryfikacji dokumentów potwierdzających operacje finansowe oraz ujęcia w ewidencji księgowej

Opis stanu
faktycznego

Badaniem objęto wydatki na łączną kwotę 280 143 558,66 zł⁴¹ (98,0%⁴² wydatków poniesionych przez BWP w ramach Projektu w badanym okresie), udokumentowane 38 fakturami VAT oraz innymi dowodami księgowymi⁴³, z czego: 264 246 687,14 zł poniesiono w ramach podkomponentu A1, a 15 896 871,52 – w ramach podkomponentu A3.

Nie stwierdzono przypadków przekroczenia limitu współfinansowania z pożyczki MBOiR⁴⁴ wydatków wynikających z badanych dowodów księgowych (dla A1 – 85,0% oraz dla A3 – 70,0%). W badanej próbie stwierdzono, że ostatnia płatność (refundacja) ze środków MBOiR nastąpiła w październiku 2020 r. i dotyczyła robót wykonywanych w ramach podkomponentu A1 w maju 2020 r.

Struktura źródeł finansowania wydatków udokumentowanych zbadanymi dowodami księgowymi przedstawiała się następująco:

- podkomponent A1 – wydatki z tytułu robót budowlanych sfinansowano w ramach POLiŚ (od 12,8% do 99,9%), a w pozostałej części z kredytu BRRE lub pożyczki MBOiR (od 0,1% do 41,6%); ponadto w ramach kontraktu w 2020 r. dokonano wydatków na zakup materiałów i urządzeń⁴⁵ potrzebnych do eksploatacji zbiornika. Wydatki w tym zakresie były pokrywane ze środków budżetu państwa lub kredytu BRRE;
- podkomponent A3 – wydatki z tytułu usług świadczonych przez konsultantów sfinansowano głównie ze środków pochodzących z kredytu BRRE. W przypadku czterech faktur VAT finansowanie następowało ze środków pożyczki MBOiR w wysokości 50,0% a w pozostałej części z budżetu państwa lub środków BRRE.

Objęte badaniem wydatki zostały poniesione na realizację Projektu, a usługi, roboty budowlane i dostawy towarów zrealizowano zgodnie z umowami zawartymi z wykonawcami⁴⁶. Poniesione wydatki rzetelnie ujęto w ewidencji księgowej.

⁴¹ Łączna wartość wydatków w 2020 r. wyniosła: 285 811 741,95 zł.

⁴² Wykaz zobowiązań za 2020 r. (roczne) sporządzony 13.01.2021 r. przez RZWG w Raciborzu.

⁴³ Gwarancja zwrotu kwot zatrzymanych nr DDF/25042/2020 dla BUDIMEX w wyniku, której zwrócono Wykonawcy 39 783 035,00 zł.

⁴⁴ Wskaźniki finansowania zaktualizowane w aneksie nr 2 umowy z Bankiem Światowym z dnia 20 grudnia 2017 r.

⁴⁵ Zakup materiałów i urządzeń potrzebnych do eksploatacji zbiornika w ramach aneksu nr 7 z dnia 4 maja 2020 r.

⁴⁶ Zgodność stwierdzono na podstawie protokołów odbioru, Przejściowych Świadectw Płatności, raportów Inżyniera Kontraktu, raportów wykonania usług nadzoru autorskiego.

Sprawozdania kwartalne z realizacji Projektu, przekazywane do BKP, uwzględniały poniesione wydatki (za wyjątkiem jednego opisanego poniżej) w podziale na docelowe⁴⁷ źródła finansowania. Stwierdzono kompletność i poprawność kontroli bieżącej badanych dowodów księgowych. Zawierały one elementy określone w art. 21 ust. 1 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości⁴⁸. Zostały zatwierdzone pod względem merytorycznym oraz formalno-rachunkowym przez upoważnione osoby, zgodnie z procedurą określoną w dokumencie pn. *Przepływy pieniężne, procedury sprawozdawcze i rozliczeniowe w Projekcie*.

Zobowiązania wynikające z 38 objętych badaniem dowodów księgowych uregulowano terminowo i w kwotach wynikających z umów zawartych z wykonawcami. Spłata zobowiązań wobec kontrahentów w pierwszym półroczu 2020 r. następowała ze środków własnych kontrolowanej jednostki oraz z posiadanych środków z POIŚ. W momencie otrzymania środków towarzyszących z budżetu państwa (od maja 2020 r.) oraz uruchomienia środków pożyczki z MF finansowanej ze środków MBOiR i BRRE (w czerwcu 2020 r.) dokonano refundacji uprzednio poniesionych wydatków.

(akta kontroli tom I str. 212-226, tom II str. 1-4, tom III str. 176-178, 311-334, 342-355)

W wyniku badania wydatków poniesionych w ramach podkomponentu A1 (z tytułu robót budowlanych) ustalono, że Inżynier Kontraktu dokonywał weryfikacji wykonanych robót, po której wystawiał Przejściowe Świadczenie Płatności, zawierające ich szczegółowe rozliczenie w podziale na zadania wraz z określeniem procentowego poziomu zaawansowania. Zgodnie z Warunkami Kontraktu, Inżynier Kontraktu wystawił w dniu 26 czerwca 2020 r. Świadczenie Przejścia potwierdzające zakończenie robót w dniu 29 maja 2020 r. Świadczenie zawierało wykaz drobnych, zaległych prac i wad, których wykonanie nie miało wpływu na użytkowanie robót zgodnie z przeznaczeniem.

Badanie wydatków poniesionych w ramach podkomponentu A3 (z tytułu usług nadzoru budowlanego, wykonania funkcji Inżyniera Kontraktu i usług zarządzania kontraktem; usług sprawowania nadzoru autorskiego) wykazało, że zapłata następowała zgodnie z umowami zawartymi z wykonawcami ww. usług, po zatwierdzeniu przez pracowników RZGW miesięcznych raportów, zawierających szczegółowe rozliczenie świadczonych usług (obejmujące wynagrodzenia i wydatki zwrotne).

(akta kontroli tom II str. 5-407, tom III str. 342-355)

W sprawozdaniu finansowym za IV kwartał 2020 r. nie ujęto wydatku związanego z fakturą VAT⁴⁹ w kwocie 12 699,90 zł. Powyższe zostało sfinansowane ze środków pochodzących z MBOiR, które jednostka kontrolowana otrzymała na rachunek bankowy we wrześniu 2020 r. a zrefundowała w październiku 2020 r. W trakcie prowadzonej kontroli, BWP dokonała 10 maja 2021 r. korekty ww. sprawozdania. Złożone przez BWP miesięczne sprawozdanie z dokonanych wydatków za

⁴⁷ W sprawozdaniu finansowym za IV kwartał 2020 r. wykazano, jako zapłacone ze środków POIŚ UE wartości wynikające z wypłaty kwot zatrzymanych na podstawie gwarancji w wysokości: 22 151 728,23 oraz część z faktury VAT nr 049/12/20/S4H/SK wystawionej przez BUDIMEX w wysokości 976 887,56 zł (wartość wydatku z POIŚUE wykazana w sprawozdaniu: 2 760 266,56). Powyższe wydatki w 2020 r. zostały sfinansowane ze środków własnych, natomiast w 2021 r. (styczeń i luty) przekazane zostały środki finansowe umożliwiające refundację ww. wydatków.

⁴⁸ Dz.U. z 2021 r. poz. 217 ze zm.

⁴⁹ Faktura VAT nr 029/07/20/S4H/SK z dnia 30 lipca 2020 r., płatna do 19 sierpnia 2020 r.

październik 2020 r. zawierało ww. wydatek, wobec czego brak ujęcia go w sprawozdaniu kwartalnym finalnie nie miał wpływu na sprawozdania dotyczące całego Projektu sporządzane przez BKP.

Jak wyjaśnił p.o. Kierownika BWP wydatek w kwocie 12 699,90 zł został omyłkowo pominięty przez pracownika sporządzającego oraz sprawdzającego sprawozdanie. Wyjaśnił również, że kwota ta została wykazana w sprawozdaniu miesięcznym za październik 2020 r. oraz w rocznym sprawozdaniu za 2020 r.

Pracownica BWP odpowiedzialna za sporządzenie sprawozdania wskazała, że omyłkowo nie ujęła tej kwoty; natomiast wydatek ten został wykazany w sprawozdaniu miesięcznym za październik 2020 r. oraz rocznym sprawozdaniu za 2020 r.

Dane finansowe przekazane do BKP w kwartalnych sprawozdaniach finansowych z realizacji Projektu za 2020 r. w zakresie docelowych źródeł finansowania, odpowiadały zapisom w ewidencji księgowej prowadzonej dla Projektu (konta: 130, 131, 132, 135 i 137).

Sprawozdania finansowe z realizacji Projektu za poszczególne kwartały 2020 r. przekazano do BKP w terminie określonym w dokumencie pn. *Przepływy pieniężne, procedury sprawozdawcze i rozliczeniowe w Projekcie* (do 15 dnia po upływie kwartału).

Sprawozdanie za III kwartał uwzględniało refundacje wcześniej poniesionych wydatków ze środków własnych jednostki.

(akta kontroli tom II, str. 1-47, tom III str. 1-118, 129-148, 337-382)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w badanym zakresie.

IV. Uwagi i wnioski

W związku z niestwierdzeniem nieprawidłowości Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag ani wniosków.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Dyrektora Delegatury NIK w Katowicach. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie

z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Katowice, 24 maja 2021 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Katowicach

Kontroler
Joanna Paliga
Gł. specjalista kontroli państwowej

.....